

REMEI ARNAUS I MORRAL

Explorant la relació amorosa de l'obertura femenina ¹

En aquest text exploro la relació d'obertura femenina, a partir de la meua experiència d'aprenentatge de relació entre criatures humanes. És un text que emprenc com a recerca, escoltant aquella sensibilitat nascuda de la necessitat de veure més enllà; una necessitat de sentir que amplii la meua mirada i la meua consciència sobre l'obertura femenina a allò que és altre. Una obertura que la veig i la percebo gran i alhora vulnerable com tota grandesa humana; vulnerable quan es posa en perill l'art de la relació amorosa. Escric sabent que el que vull expressar i el que estic buscant necessita ser comprès més enllà de les paraules; necessita ser captat a través de la sensibilitat i la disposició que permeti obrir-les, com jo mateixa les estic obrint quan encadeno una paraula amb una altra intentant seguir la percepció i la inspiració internes que em guien.

La vida ha volgut regalar-me un cos de dona, una forma bella i divina -com la de l'home-; una forma en sí d'una bellesa extraordinària. Per mi la bellesa fonamental del cos femení, és que per gràcia i per amor mostra, perquè sí, una obertura, una disponibilitat per acollir allò que és altre. Una obertura creadora de vida com així ho assenyalà d'una manera evident i palpable el nostre ventre i una obertura nodridora com així ho assenyalen els nostres pits. Parlo d'una obertura creadora i nodridora que ja en el seu origen marquen un privilegi de relació real i simbòlica.

A Milagros Rivera li agraeixo que fes adonar-me d'aquest privilegi de viure en un cos de dona. En el seu llibre *"El cuerpo indispensable"*, hi vaig trobar el camí d'una evidència. Una evidència d'un sentit revelador i clar. Un sentit provocador com ho és tota transgressió de "la veritat" quan saps que no ho és. Ella escriu: *"Del cuerpo femenino es clave en mis lecturas su capacidad de ser dos; una capacidad que, por azar pero necesariamente, le es propia. Una capacidad que consiste en la creación y gestión de seres humanas y humanos y en la creación y gestión de relaciones. Una capacidad que ni incluye ni excluye la maternidad. Entiendo, sin embargo, que esta capacidad, ejercida o no, es una fuente importantísima de significado, de simbólico; simbólico que tienen históricamente en cuenta, aunque de maneras generalmente distintas, mujeres y hombres"*.

El sentit que dóna al propi ser dona, que m'ensenya el text de la Milagros, és la capacitat de creació i de relació que aporta al món el cos de dona, amb tota la seva dignitat. Així les dones, cada una en una relació sense fi hem anat significant en el temps aquesta diferència.² Això suposa un privilegi de relació on de manera concreta i encarnada podem viure l'espurna divina de l'amor; perquè la vida que és relació, jo l'entenc com un regal amorós mediat a través de cada mare. L'amor, com diu Maria Zambrano, és font de creació. Jo percebo aquest amor com alguna cosa que està en mi i al mateix temps més enllà de mi; que neix amb mi i allhora és abans de mi. És en si mateix una disposició a l'obertura, una atenció a allò viu, una percepció del que ja és que connecta la harmonia interior amb l'exterior...

Per què parlar, doncs, del perill de l'obertura? perquè el perill és l'ombra del privilegi; perquè el perill acompanya el privilegi, com l'ombra a la llum. Però he descobert que una cosa és el perill de l'ombra i una altra el perill de la foscor cega. La foscor cega que no deixa espai per acollir la llum, per acollir el privilegi de l'obertura a l'amor. El cos femení em recorda una i altra vegada, de moltes maneres diferents, la seva grandesa digna i humil i per això vulnera-

ble a la foscor del des-amor. El perill que té la foscor cega és empètir la grandesa de l'obertura femenina i apagar la flama que la manté viva i així la disponibilitat a l'amor es retreu. Quan es retreu la disponibilitat a l'obertura, es retreu la vida i la relació amorosa es confón, com es confón també el sentit de la vida i de la gratitud.

Confondre la infinitud de la vida comporta reduir-la a la limitació d'un "jo" que vagi perdut perquè s'ha desconnectat de l'origen de la vida, de la mare, i per tant de la relació perquè si, gratuïta i amorosa. Quan la relació se l'abstreu de la vida i de l'amor queda un "jo" que forceja constantment la relació, que la forceja fins un límit incompreensible massa vegades. El patriarcat, el capitalisme i totes les creences religioses, ideològiques i científiques fonamentalistes -que per a mi ho són gairebé totes- ens han mostrat la cara més cega de la foscor, objectivant i cossificant la vida i els cossos de les criatures humanes, sustraient-los la guspira sagrada que aportem totes, de manera singular, al món. Aquesta foscor cega és la que posa en perill, una i altra vegada, la dignitat de l'obertura femenina que el cos de les dones manifesta per si mateix: ignorant la seva integritat, la seva espiritualitat i el sentit de la seva maternitat que el seu mateix cos respira. I quan es roba la dignitat, alguna cosa molt preuada perdem totes les criatures humanes. D'aquesta manera s'arrosseguen i s'empenyen els cossos femenins -també de manera diferent els masculins- fins el límit del desordre. Un desordre que estan vivint molt cossos ferits quan se'ls cossifica, se'ls instrumentalitza, se'ls mata; quan d'alguna manera se'ls vulnera l'ànima. Un desordre simbòlic que ens assenyala constantment la pèrdua de sentit de si femenina i masculina. Un desordre que es paga en usurpar a la mare el sentit que el seu cos simbolitza: L'obertura amorosa de la relació com un regal diví; un regal i dic diví perquè em fa percebre la infinitud de la vida per la seva capacitat de crear-la i recrear-la. Aquest regal de la mare, és el llegat del pensar de l'ànima, del pensar i el viure des de l'amor perquè si.³ En sustreure a la mare aquest llegat, en no reconèixer-li que custodia la relació amorosa, que custodia part del misteri de la vida, ens quedem orfes totes les criatures humanes.

Mercedes Sosa canta una cançó que desconec de qui és,⁴ que posa en evidència la confusió que genera separar allò sagrat, que sustenta la vida, de les criatures humanes:

Yo soy, yo soy, yo soy...
soy agua, playa, cielo, casa, planta...
Soy mar Atlántico, viento y América.
Soy un montón de cosas santas... mezcladas con cosas humanas...
¿Cómo te explico? Cosas mundanas...

Fui niña, cuna, teta, techo, manta,
Más miedo, cuco, grito, llanto, raza...
Después mezclaron las palabras o se escapaban las miradas...
Algo pasó, no entendí nada...

El perill de l'obertura femenina derivada del desordre simbòlic i de la pèrdua de sentit de si, es manifesta, també, en la manca de mesura en les relacions humanes. Una mesura que és perd quan una criatura humana ocupa l'espai que no li correspon en relació a l'altra: parla en veu de l'altra; fa el que creu sense escoltar el desig de l'altra; força una relació quan no té sentit; no sustenta ni reconeix el desig d'una altra... Una mesura que es perd quan es trenca l'harmonia de donar i deixar-se donar: des de la quietud, des de l'espera assossegada i no precipitada, des del gust i el plaer de la relació perquè sí, des de l'acceptació del plaer o el dolor de veure l'altre existint⁵ més enllà de mi... Un donar i deixar-se donar que guarda i resguarda la fidelitat a allò que és en el seu origen. Perquè com lúcidament diu Maria Zambrano,⁶ *"La fidelidad crea en quien la guarda, la solidez, la integridad de su ser mismo. La fidelidad excluye la vanidad, que es apoyarse en lo que no es, en lo que es verdad. Y esta verdad es lo que ordena las pasiones, sin arrancarlas de raíz, las hace servir, las pone en su sitio"*.

El perill i el privilegi de l'obertura femenina són els senyals, no oposats, del transcórrer de la vida que ens demana a crits ser

escoltada. Ser escoltada per no perdre la percepció de la mesura que necessitem per viure amb harmonia i fidelitat a allò que ja és. Ana Mañeru troba les paraules poètiques per ensenyar-nos el sentit de la seva percepció de mesura:

“Medir no es recortar
ni huir ni reservarse,
es avanzar despacio
con cuidado y con gozo
por donde ves la luz”⁷

Avançar a poc a poc, amb atenció i goig, és prendre consciència que l'ombra i la llum no són dos camins diferents, sinó el mateix. La consciència i la comprensió del perill ens porta a la descoberta del privilegi de l'obertura amorosa i al revés. La recerca de l'atenció al que ja s'obre, així, un nou privilegi per mi: l'evidència de com l'ombra que despunta en una relació concreta, desperta nova claror, nova llum, nous naixements que alhora són fruit de morts inevitables.

I ara sé que sóc una mica més lliure, i aquest escrit m'hi ha ajudat, perquè comprenc alguna cosa més de mi, del perquè de la confusió i la lluita, que m'atrapen de vegades, entre desitjos contradictoris: un jo que vol empènyer-me fora de mi i un sentit de si, de les raons del cor i del cos que retenen com poden la il·lusió de la meua fugida. Perquè com diu Maria Zambrano,⁸ *“sólo lo que no se ha podido dejar de querer, ni aún queriendo, nos pertenece”*. I sento que a nosaltres, les dones, ens pertany resguardar i custodiar el privilegi d'obertura a l'amor que la vida ens ha regalat⁹ i ensenyar-lo; fent així ordre simbòlic de la mare.¹⁰ Un ordre tan necessari per la relació amorosa que sense ell, la relació queda en perill de desbordar-se, com un riu sense mare de riu.

notes:

1. Agraïixo a la M.- Milagros Rivera que m'hagi anat mostrant les paraules

que m'ajuden a donar sentit el propi ser dona. Agraeixo a Núria Pérez de Lara la mesura que rebo d'ella moltes vegades. Agraeixo, també, a L'Asún López, a la Marta Caramés, a l'Elisa Varela i a la Glòria Luís els seus comentaris. I vull dedicar aquest text a la meua germana que, durant els sis mesos que ha estat compartint amb mi la seva malaltia de l'ànima, m'ha ajudat a entendre algunes coses més sobre el perill i el privilegi de l'obertura femenina.

2. M.- Milagros Rivera amplia aquesta idea en el seu text *Una cuestión de oído. La historia de la estética de la diferencia sexual*. Del llibre *De dos en dos*. Madrid, horas y HORAS, 2000. pàgs. 103-126. I també en el seu llibre *Mujeres en relación. Feminismo 1970-2000*. Barcelona, Icària, 2001.

3. El pensar de l'ànima com a regal de la mare m'ho ha suggerit el text, brillant, de Núria Pérez de Lara: *El pensar del alma, un regalo de la madre*. "Duoda, Revista d'Estudis Feministes", núm.19. 2000, (pàgs. 67-88).

4. Aquesta cançó quan la vaig sentir em va commoure. La vaig conèixer al taller d'Elisabet Uribe -a qui agraeixo aquest regal-. Sobre *Dar y dejarse dar: el encuentro con lo distinto de sí*, organitzat dins de les activitats que es van fer a la Bonnemaison, del 8 a l'11 de març d'enguany, per celebrar la cessió d'aquests espais a les dones.

5. Aquesta última frase està inspirada del text citat de Núria Pérez de Lara.

6. Maria Zambrano (1986). *Hacia un saber sobre el alma*. Madrid, Alianza, 2000 (p.41).

7. Ana Mañeru Méndez. *Poemas de la luz*, "Duoda, Revista d'Estudis feministes", 18 (2000) 117-124; p.121. M'ha suggerit el poema, el text de M.- Milagros Rivera *Una cuestión de oído. La historia de la estética de la diferencia sexual*, del llibre *De dos en dos* (op. cit.).

8. Maria Zambrano, op.cit. p. 18.

9. Idea suggerida del llibre de M. Milagros Rivera, *Mujeres en relación* (op.cit.).

10. Veure el llibre de Luisa Muraro (1991). *El orden simbólico de la madre*. Trad. per Beatriz Albertini. Madrid, horas y HORAS, 1994.